

Opleiding tot molenaar – in twee fasen.

1. Uitgangspunten

Deze opleiding bestaat uit twee fasen:

Fase 1 leidt op tot het zelfstandig, veilig en verantwoord kunnen bedienen van een onbelaste molen – ongeacht het type of de functie.

Fase 2 als aanvulling op fase 1 tot het niveau van de huidige opleiding.

De gefaseerde opleiding komt naast de huidige opleiding.

2. Doel, inhoud en toetsing

Fase 1 – Deelcertificaat Windmolen

Doel: leidt op tot startbekwaamheid om zelfstandig *een onbelaste molen* – ongeacht het type – te kunnen bedienen.

Praktijk: de omvang en inhoud van de praktijkinstructie is *identiek aan de huidige opleiding*.

Theorie: alles wat nodig is om verantwoord een onbelaste molen te kunnen laten draaien.

Kennis van de werktuigen, de aandrijving, bediening en onderhoud ervan vallen buiten de lesstof, evenals de productieprocessen.

Wel dient de leerling in staat te zijn werktuigen in en uit het werk te zetten.

Wanneer dit niet gebruikelijk is (bijv. een wentelas, zaagraam e.d.) dient de leerling te weten hoe hiermee te handelen bij onbelast draaien.

Toetsing: fase 1 wordt afgesloten met een examen, waarna het Deelcertificaat Windmolen wordt verstrekt. Dit Deelcertificaat geeft de bevoegdheid, zelfstandig met een onbelaste molen te draaien.

Het examen wordt afgenomen door de Examencommissie van De Hollandsche Molen.

Fase 2 – Aanvulling tot Getuigschrift Molenaar

Doel: leidt de leerling met een Deelcertificaat Windmolen op tot het Getuigschrift Molenaar. Het Deelcertificaat is voorwaarde om aan fase 2 van deze opleiding te kunnen deelnemen.

Praktijk: t.o.v. de praktijk in fase 1 worden voor fase 2 aanvullende eisen gesteld (zie 4b)

Theorie: omvat alle lesstof, die vereist is voor de bestaande opleiding tot molenaar.

Toetsing: fase 2 wordt afgesloten met een examen waarbij de exameneisen voor het Getuigschrift Molenaar van toepassing zijn – conform de huidige situatie.

Het examen wordt afgenomen door de Examencommissie van De Hollandsche Molen.

3. Verdere afspraken

Dit gefaseerde opleidingstraject is van tijdelijke aard: als de herziene opleiding van start gaat (het streven is begin 2026) vervalt dit. Het wordt vooral aangeboden als kans voor leerlingen die al langdurig bezig zijn maar er niet toe komen, examen te gaan doen.

Vanaf 1 april 2024 moeten aanmeldingen om toelatingsexamen te doen voor dit traject bij de afdelingsbesturen binnen zijn. Volgende sluitingsdata: 1 okt. 2024, 1 april en 1 okt. 2025. De laatste aanmelding zal zijn per 1 oktober 2025!

N.B. Afdelingsbesturen zijn vrij, hun leden-in-opleiding dit gefaseerde traject wel of niet aan te bieden!

4a. Inhoud opleiding, fase 1

Fase 1: Praktijk	<p><i>Ongewijzigd t.o.v. huidige opleiding:</i></p> <ul style="list-style-type: none">- min. 150 uur- op ten minste 2 molens (min. 120 + min. 30 uur), bij min.2 instructeurs/gediplomeerde molenaars.- gedurende vier seizoenen- min. 1 jaar ingeschreven als lid van Gilde van Molenaars <p>Van de praktijken dient een logboek te worden bijgehouden.</p> <p>N.B. Het is voor de praktijkopleiding niet nodig dat de molen alleen maar onbelast draait. De kennis/kunde om belast te draaien is nuttig, maar is geen verplichte lesstof.</p>
Fase 1: Theorie	<p><i>Alle theorie die betrekking heeft op het bedienen van een <u>onbelaste molen</u>, ongeacht het type.</i></p> <p>Vervallen t.o.v. de huidige opleiding: <i>De werktuigen, de aandrijving, de bediening en het onderhoud ervan, evenals kennis van de productieprocessen.</i></p> <p>Niet vervallen:</p> <ol style="list-style-type: none">1) <i>Men dient te weten hoe werktuigen in en uit het werk gezet worden.</i>2) <i>Bij werktuigen die (doorgaans) niet uit het werk (kunnen) worden gezet, dient men te weten hoe hiermee te handelen - bijv. smeren e.d.</i> <p>Hieronder volgen de hoofdstukken/paragrafen uit het Handboek</p>
Hfdst. 2	Inleiding 2.6 – 2.7 Molen als monument; Gastheer/-vrouw
Hfdst. 4	Molentypes 4.3 Bouwwijze en plaatsing 4.3.1 Grondzeiler, 4.3.2 Belt- of bergmolen, 4.3.3 Stelling- of baliemolen 4.3.4 Molen met stelling op een schuur 4.4 Bouwmateriaal: hout, steen 4.5 Kruisysteem 4.5.1 Plaats bediening: binnen-/buitenkruier 4.5.2 Plaats draaipunt: boven-/onderkruier 4.5.3 Uitvoering: zetel-/sleep-/rollenkruierwerk
Hfdst. 5	Het staande werk <i>Het gaat om de <u>hoofdonderdelen</u> van de constructie. De overige</i>

	<p><i>onderdelen zijn alléén van belang voor zover je er als molenaar regelmatig aandacht aan moet geven v.w.b. bediening en/of onderhoud.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> 5.1 De standermolen: de voet, de kast en de staart/trap 5.2 De wipmolen: ondertoren. bovenhuis, de staart <i>(5.3 De paltrok molen; alléén als leerlingen hierop instructie volgen of examen moeten doen)</i> 5.7 De bovenkruier <ul style="list-style-type: none"> 5.7.2 De torenmolen 5.7.3 De stenen molen 5.7.4 Het houten achtkant <i>(niet: 5.7.4.a/b/c/d/f/g)</i> <ul style="list-style-type: none"> 5.7.4.e Het zeskant 5.7.5 De stelling 5.7.6 De kap 5.8 De kruibare kap <ul style="list-style-type: none"> 5.8.3 De houten binnenkruier 5.8.4 De buitenkruier 5.8.5 Krui rad, krui wiel, krui haspel, windkoppel 5.8.6 Kruilier 5.9. Kruierwerken <ul style="list-style-type: none"> 5.9.2 Kruierwerken op bovenkruiers 5.9.3 Zetelkruierwerken <ul style="list-style-type: none"> 5.9.3.a standermolen 5.9.3.b wipmolen <i>(5.9.4 Kruierwerk paltrok alléén voor leerlingen die hierop instructie volgen of examen moeten doen)</i>
Hfdst. 6	<p>Het gaande werk</p> <p><i>De aandrijving van werktuigen, de werktuigen en de bediening en het onderhoud ervan vervallen (is lesstof fase 2)</i></p> <p><i>Wel dient men te weten hoe werktuigen in en uit het werk gezet worden. En welke onderdelen ook bij onbelast draaiende molen doorgaans niet uit het werk worden gezet (bijv. een wentelas) en hoe daarmee te handelen.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> 6.1. Assen en spillen <ul style="list-style-type: none"> 6.1.1 De bovenas <i>(niet: 6.1.1.e)</i> 6.1.2 De koningsspil 6.2 Het gevluht <i>(haspelkruis niet)</i> 6.3 Molenzeilen 6.4 Wieksystemen <i>(niet: 6.4.2.b, 6.4.5, 6.4.6)</i> 6.5 Molenwielen <i>(niet: 6.5.2 licht en zwaar werk, 6.5.4 tot 6.5.10)</i> 6.6 De vang <i>(niet: 6.6.7)</i>

Hfdst. 7	<p>De praktijk</p> <p><i>Alle onderwerpen in dit hoofdstuk zijn zowel voor onbelast als belast draaiende molens van belang en komen daarom in fase 1 aan bod.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> 7.0 Inspectie van de molen op draaivaardigheid 7.1 Het kruien 7.2 Het gebruik van de zeilen 7.3 Het bedienen van de vang 7.4 Het wegzetten van de molen 7.5 Het smeren van de molen (<i>niet: 7.5.3.e/f</i>) 7.6 Klein onderhoud (<i>niet: 7.6.4 en 7.6.7, 7.6.8</i>) 7.6.10 Houtsoorten: alleen namen en eigenschappen van enkele van de meest gebruikte houtsoorten in de molen.
Hfdst. 8	<p>Het weer</p> <p><i>Ongewijzigd t.o.v. de huidige opleiding.</i></p>
Hfdst. 9	<p>De molenbiotoop</p> <ul style="list-style-type: none"> 9.2 de molenbiotoop (<i>niet: 9.5</i>)
Hfdst. 10	<p>Veiligheid</p> <ul style="list-style-type: none"> 10.1 en 2 Veiligheid in de praktijk 10.3.4 en 5 Molenaarscontract, Gildeverzekeringen
Hfdst. 11 t/m 16	<p>Molenfuncties</p> <p>Alléén hoe en waar je werktuigen in of uit het werk moet zetten. Waar dat niet gebeurt of kan: weten welk onderhoud en aandacht dan toch vereist is (bijv. iets smeren)</p>

Fase 1: Afsluiting	<p>De instructeur / gediplomeerde molenaar die de kandidaat begeleidt draagt hem/haar voor voor het examen. Het Afdelingsbestuur GVM toetst of aan alle praktische en theoretische vereisten is voldaan.</p> <p>Examen: <i>Deelcertificaat Windmolen</i> Examinering: De Hollandsche Molen Volgens DHM-exameneisen Deelcertificaat Windmolen.</p>
---------------------------	---

4b. Inhoud opleiding, fase 2

Fase 2: Praktijk	<p>- min. 30 praktijkuren onder leiding van een instructeur / stage-molenaar/gediplomeerd molenaar.</p> <p><i>Bij voorkeur op andere molen(s) dan in fase 1. Enige instructie op belast draaiende molen(s) met een andere functie wordt aanbevolen.</i></p> <p>- regelmatig zelfstandig praktijkuren maken op een molen na afronding fase 1 – met een minimum van 80 uur per jaar.</p> <p>Dit gebeurt onder supervisie van een instructeur/gediplomeerd molenaar.</p> <p>Beide vereisten aan te tonen d.m.v. het bijhouden van een logboek.</p>
-------------------------	---

Fase 2: Theorie	Overige theorie <i>Fase 2 omvat alle theorie, óók die uit fase 1, zoals vastgelegd in de exameneisen Getuigschrift Molenaar.</i>
Hfdst. 4	Molentypes
Hfdst. 5	Het staande werk <i>Het gaat om de hoofdonderdelen van de constructie. De kleinere onderdelen alléén voor zover je er als molenaar regelmatig aandacht aan moet geven v.w.b. bediening of onderhoud.</i> <ul style="list-style-type: none"> 5.1 De standermolen 5.2 De wipmolen 5.3 De paltrok 5.4 t/m 5.6: van spinnekop, weidemolen en tjasker alleen globale beschrijving van de constructie en de werking. 5.7 De bovenkruier 5.8 De kruibare kap 5.9 Kruierwerken
Hfdst. 6	Het gaande werk - geheel
Hfdst. 7	De praktijk - geheel
Hfdst. 8	Het weer - geheel
Hfdst. 9	De molenbiotoop - geheel
Hfdst.10	Veiligheid - geheel
Hfdst. 11 t/m 15	Molenfuncties De polder-, koren-, pel-, olie-en houtzaagmolen <i>Voor deze molenfuncties geldt:</i> <ul style="list-style-type: none"> - de voornaamste werktuigen en de aandrijving ervan moeten bekend zijn. - het productieproces moet op hoofdlijnen beschreven kunnen worden.

Fase 2: Afsluiting

Vereisten:

- de kandidaat dient aan te tonen dat hij/zij na het behalen van het Deelcertificaat Windmolen (fase 1) regelmatig zelfstandig gewerkt heeft met windmolens. (min. 80 uur per jaar)
- de kandidaat dient de min. 30 praktijken voor fase 2 te hebben gevolgd en aan de theoretische vereisten voor fase 2 te hebben voldaan.

Van zowel begeleide als onbegeleide praktijken wordt een logboek bijgehouden; de instructeur/gediplomeerde molenaar begeleidt de zelfstandig gemaakte praktijken.

De instructeur/gediplomeerde molenaar die de kandidaat begeleidt in fase 2 draagt hem/haar voor voor het examen.

Het Afdelingsbestuur GVM toetst of aan de vereisten voldaan is.

Examen: Getuigschrift Molenaar

Examinering: De Hollandsche Molen

Volgens huidige DHM-exameneisen Getuigschrift Molenaar.